

Socialförvaltningen
Tjänsteskrivelse till socialnämnden

Datum:
2022-04-28

Diarienummer:
SCN-2022-00110
KSN-2021-03459

Handläggare:
Karin Allard

Svar på motion om anhörigstöd vid vapenvåld från Lovisa Johansson (FI) och Stina Jansson (FI)

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Lovisa Johansson (FI) och Stina Jansson (FI) föreslår i en motion väckt 13 december 2021 att öka stödet till anhöriga till de som blivit skjutna, samt att öka stödet till anhöriga till personer som har en kriminell livsstil.

Beredning

Ärendet har beretts av socialförvaltningen och kommunledningskontoret.

Föredragning

Brottslighet kopplat till kriminella grupperingar eller nätverk är ett samhällsproblem som har haft en stor inverkan på den politiska debatten under de senaste åren. Den här typen av brottslighet, där skjutningar är inkluderade, skapar stort lidande för anhöriga till dem som drabbas.

Brottsförebyggande rådet slår fast att den senaste tidens ökning av antalet konstaterade fall av dödligt våld i hög grad förklaras av det ökade antalet fall av dödligt våld där skjutvapen använts. Även skjutningar utan dödlig utgång ökar, samt antalet personer som vårdas för skottskador inom slutenvård.

I dagsläget finns det ingen specifik reglering eller skyldighet för kommunerna att tillgodose krisstöd. Kommunen kan däremot bedriva krisstöd utifrån 2 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL), som innebär att kommunen har det yttersta ansvaret för att människorna som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

I enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om katastrofmedicinsk beredskap (SOSFS 2013:22) ska regionerna planera för att kunna ge krisstöd till de som drabbats av eller riskerar att drabbas av psykisk ohälsa på grund av en allvarlig händelse.

Enligt Region Uppsalas styrande dokument ska efterlevande anhöriga, både barn och vuxna, erbjudas stöd på plats i samband med dödsfall och i efterhand. Regionen har rutiner för hur stödet ska ges till anhöriga, där det finns särskilda rutiner för hur stödet ska ges om den anhöriga är ett barn, eftersom stödet behöver anpassas efter barnets ålder och mognadsgrad.

Enligt 5 kap 11 § SoL ska kommunernas socialnämnder ansvara för att ge stöd och hjälp till de personer som blivit utsatta för brott och deras närstående. Enligt en bedömning av Socialstyrelsen från 2020 saknas det en övergripande och systematisk kunskap om de stödjande insatser som ges av kommunerna för brottsutsatta. Vissa kommuner har stödcentrum för brottsutsatta där även anhöriga till brottsutsatta kan få stöd. De flesta av dessa stödcentrum riktar sig till unga brottsutsatta.

Det finns många former av anhörigstöd som genomförs av organisationer i civilsamhället. Riksorganisationen för anhöriga till våldsdödade (RAV) är ett exempel på en sådan förening. Ett annat exempel är Brottsofferjouren som kostnadsfritt ger stöd till både brottsutsatta och till deras anhöriga. En del av civilsamhällets stödinsatser för brottsutsatta utförs på uppdrag av kommunernas socialnämnder som då också ansvarar för att följa upp om insatserna genomförs med god kvalitet.

Eftersom mycket av civilsamhällets stöd dock inte sker på uppdrag av kommunerna och insatserna inte är reglerade i lag kan det vara svårt att få en överblick, samt att systematiskt följa upp det stöd som ges. Mot denna bakgrund beskrivs i delbetänkandet Vågar till ett tryggare samhälle SOU 2021:85 att det kan vara svårt för kommunerna att veta om det finns grupper av brottsutsatta som har svårt att få tillgång till stöd, eller om det finns stödformer som behöver utvecklas.

Inom socialnämnden finns olika former av anhörigstöd och anhörigrupper. I mars 2022 startade Stödcentrum för unga brottsutsatta en ny stödgrupp som riktar sig till föräldrar till barn som blivit utsatta för brott. Föräldrarna får genom stödgruppen möjlighet att prata om sitt mående, samt stöd i hur de kan hjälpa sina barn.

Inom socialnämnden finns insatser för anhöriga till vuxna personer i missbruk och beroende. Flera av personerna i missbruk och beroende lever också ett kriminellt liv. För barn och unga finns förutom Stödcentrum för unga brottsutsatta flertalet insatser som syftar till att stötta hela familjer. Kontakten med socialförvaltningen utgår i första hand från att ett barn eller ungdom riskerar att fara illa, men bland dessa familjer är det inte ovanligt att ha erfarenheter av kriminalitet.

Metoden tonårsCope är ett exempel på en insats som socialförvaltningen arbetar med för att stötta familjer, där många anhöriga får stöd utifrån att deras tonårsbarn har en kriminell livsstil. Ett annat exempel är verksamheten Trappan där det finns stödgrupper till barn vars föräldrar är i missbruk och kriminalitet. Även medföräldern till dessa barn kan få stöd via Trappan.

Socialnämndens avhopparverksamhet riktar sig till personer som vill bort från kriminalitet, men i det arbetet stöttas anhöriga indirekt genom att medarbetare inom avhopparverksamheten ofta har kontakt med anhöriga. Avhopparverksamheten är under uppbyggnad, varför det kan finnas utrymme för att framöver även inkludera gruppen anhöriga som en viss del verksamhetens uppdrag.

Sammantaget är bedömningen att motionen kan besvaras. Motionärerna föreslår som ovan nämnt att stödet ska öka till anhöriga till de som blivit skjutna eller har en kriminell livsstil. Med den lagstiftning som finns till hands och det faktum att socialtjänsten möter anhöriga i behov av stöd på olika sätt och via olika ingångar, erbjuds stödinsatser till drabbade anhöriga. Region Uppsala erbjuder relevanta stödinsatser och dessutom olika ideella organisationer, till vilka även kommunen hänvisar.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 28 april 2022
- Bilaga, Motion om anhörigstöd vid vapenvåld från Lovisa Johansson (FI) och Stina Jansson (FI)

Socialförvaltningen

Tomas Odin
Förvaltningsdirektör

Motion: Anhörigstöd vid vapenvåld

För varje offer för dödsskjutningarna finns också sörjande anhöriga, föräldrar och syskon som får leva med sorgen och saknaden efter den som dött.

Uppsala län har totalt haft 80 skjutningar sedan 2018 och fram till den 31 augusti i år, enligt polisens statistik. Det är 20,6 skjutningar per 100 000 invånare. Totalt åtta personer har avlidit och 29 har skadats.

Efter den akuta sorgefasen är det många som upplever att stödet från samhället tar slut trots att behovet av stöd inte upphör. Det kan handla om allt från rättsprocesser till sorgearbete. Vi har också hört vittnesmål från anhöriga som är oroliga för unga personer i sin närhet som genom sin livsstil riskerar att både drabbas av, men också vara den som utför dödligt våld. Att vara anhörig till en kriminell person som kanske utsatt andra för våld och hot är ofta fyllt av skam och skuld känslor. Det är därför särskilt viktigt att dessa anhöriga får möjlighet till stöd. Det kan handla om vägledning i vart de kan vända sig för att få hjälp och information om socialtjänstens, polisens eller psykiatrins insatser, men också möjlighet att få träffa andra anhöriga i samma situation.

Vi vet sedan tidigare att mammor till offer för dödsskjutningar har spelat en viktig roll i att uppmärksamma problemet med vapenvåldet mot unga, och i att försöka förhindra det genom konkreta handlingar som nattvandring, föreläsningar och manifestationer. Mammorna har gjort och gör ett ovärderligt arbete i kampen mot vapenvåldet. Men stödet från samhället upplevs ofta vara bristfälligt och känslan av ensamhet stor. Det är dags att Uppsala kommun uppmärksammar och stöttar de anhöriga som på olika sätt drabbats av vapenvåldet.

Med anledning av detta yrkar vi att:

- Öka stödet till anhöriga till de som blivit skjutna.
- Öka stödet till anhöriga till personer som har en kriminell livsstil.

Lovisa Johansson (F!)

Stina Jansson (F!)